

Sidosasuista kansityyppeihin

Kumea, sidosasutyöryhmä,
28.10.2021

Muutos kuvailuun

Kumea suosittaa sidosasun kuvailun korvaamista kansityyppien kuvailulla bibliografisessa kuvailussa 1.11.2021 alkaen.

Muutos koskee kenttää 020 \$q.

Lähtökohta muutokselle

Kumea sai käsiteltäväkseen useita sidosasun merkitsemistä koskevia kysymyksiä

Kirjan sidosasun tunnistaminen on välillä vaikeaa. Olisiko sidottu / nidottu -termien sijaan mahdollista siirtyä käyttämään ulkomaisten mallien mukaan "kovakantinen" / "pehmeäkantinen"?

Mistä syystä tämä jako sidottuihin ja nidottuihin kirjoihin on niin kovin tärkeä kuvailussa. Luulisin, että takana on jokin historian hämärään jäänyt peruste.

Minulle sopisi (asiakaspalvelukokemukseni kautta), jos kirjan kuvailussa olisi tieto siitä, onko se pehmeä- vai kovakantinen.

Näin säästyttäisiin sidosasutiedon korjaamiselta.

Taustaa muutokselle

- ❑ erikoiset kirjanmuodot vaikeuttaneet sidosasun tunnistamista
- ❑ sidosasuja merkitään oletusten/ tottumuksen mukaan virheellisesti
  - ❑ sidosasia kuvaillaan usein jo kansien perusteella
- ❑ kustannusmaailmasta eroavat merkinnät, ennakkotietoihin luotu konversioita
- ❑ poimituissa tietueissa usein kuvailtu kansityyppiä, etenkin englanninkielisessä maailmassa
- ❑ kansityypin kuvailu koetaan ymmärrettävämmäksi asiakkaille

KUMEA perustaa työryhmän

- ❑ keskustelua laajennettiin; mukaan ISBN-keskus, aineistovälittäjät, Kustannusyhdistys, Fennica, Melinda, Varastokirjasto
- ❑ osapuolet tapasivat maaliskuussa 2021
  - ❑ kartoitettiin mahdolliset kansivaihtoehdot ja kustantajien termistö (ONIX)
  - ❑ keskusteltiin käytännöistä ennakkotietueiden ja kustantajayhteistyön suhteen
  - ❑ arvioitiin vaikutukset asiakasliittymiin
  - ❑ pohdittiin datan yhtenäisyyttä ja mahdollisia takautuvia korjauksia

Yksimielinen päätös: käytäntöä suositellaan muutettavaksi kirjastokuvailussa

Muutoksen perusteet

“Tarve muutokseen syntyi monipuolistuvista painetun kirjan muodoista, joiden seurauksena sidosasutietoja oli usein vaikea määrittää. Muutoksessa mietittiin myös termien ymmärrettävyyttä asiakasnäkökulmasta. Tarkoituksena on selkeyttää ja yhtenäistää käytäntöjä myös kustannusalan suuntaan sekä helpottaa tietueiden poimintaa ulkomaisista tietokannoista.”

- Kumean tiedotuskirje 11.10.2021

Terminologiaa

sidottu	-> kovakantinen
nidottu	-> pehmeäkantinen
rengaskirja	-> kierreselkä

Määritelmiä:

Kovakantinen: Taipumaton, usein sidottu. Kovat kannet. Kovakantisen kirjan kannet ovat päällystettyä pahvia.

Pehmeäkantinen: Taipuisa, usein nidottu. Pehmeät kannet. Pehmeäkantisen kirjan kannet ovat esim. pintakäsiteltyä paperia tai kartonkia.

Määritelmänä ei pidetä tuntumaa, vaan taivutettavuutta.

Vanha termi	Uusi termi	sve	eng	Määritelmä
rengaskirja	kierreselkä	spiralrygg	spiral-bound, comb-bound, coil bound	Sivut liitetty yhteen kierreselällä. Kierteet voivat olla näkyvillä tai peitettynä. Kierteiden materiaalina voi olla esim. muovi tai metalli. Kansi voi olla kova- tai pehmeäkantinen. Sivuja ei saa irrotettua kierreselästä.
nidottu	pehmeäkantinen	mjuka pärmar	softcover, paperback	Taipuisa, usein nidottu. Pehmeät kannet. Pehmeäkantisen kirjan kannet ovat esim. pintakäsiteltyä paperia tai kartonkia. Sisältää myös kangaskirjat, kylpykirjat ja pehmokirjat.
irtolehtiä	irtolehtiä	lösblad	loose leaf book	
sidottu	kovakantinen	hårda pärmar	hardcover, hardback	Taipumaton, usein sidottu. Kovat kannet. Kovakantisen kirjan kannet ovat päällystettyä pahvia. Sisältää myös pahvisivuiset kirjat.
kansio	kansio	mapp	folder, file, portfolio, binder	Koostuu yleensä kahdesta kannesta jotka on liitetty takana yhteen. Sisältää irrallista materiaalia kuten irtolehtiä tai arkkeja, joita ei ole tarkoitettu erotettavaksi kansioista.
kotelo	kotelo	fodral	case	Aineiston säilyttämiseen tarkoitettu kotelo, jossa säilytettävä tallenne on.

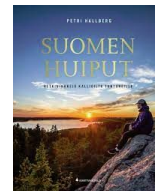
Esimerkkejä

020 | a 978-952-266-680-2 | q sidottu, pehmeäkantinen ->
020 | a 978-952-266-680-2 | q **pehmeäkantinen**

020 | a 978-952-256-263-0 | q sidottu ->
020 | a 978-952-256-263-0 | q **kovakantinen**
655 | a paksulehtiset kirjat | 2 slm/fin | 0 linkki

020 | a 978-952-345-121-6 | q nidottu ->
020 | a 978-952-345-121-6 | q **pehmeäkantinen**
490 | a Tiedekulmapokkari ; | v 3

Kysymyksiä

- ❑ Todettiin, ettei takautuvia massakorjauksia voi tehdä - hyväksytään molempien käytäntöjen rinnakkainen olemassaolo
- ❑ Miten toimitaan kun sidosasu halutaan kirjata tietueeseen tai kun 020-kenttä puuttuu?
  - ❑ voidaan käyttää 563-kenttää
  - ❑ merkitään kenttään myös tieto kansityypistä

563 |a Sidottu.

563 |a Kovakantinen.

Sidosasujen tulevaisuus

- ❑ uudessa RDA:ssa sidosasia voidaan kuvailla tarvittaessa tarkemmin
- ❑ uusia, tarkempia termejä sidosasan kuvailuun
- ❑ Marc21-formaattiin tulossa oma osakenttä 340 \$I (Fyysinen väline)
- ❑ uusi kenttä ei vaikuta kansityypin kuvailun ohjeistukseen, eikä kenttiin 020 ja 563, jotka jäävät jatkossakin käyttöön

Toimenpiteitä

- ❑ KUMEA päivittää kentän 020 ohjeistuksen sovellusohjeeseen
- ❑ päivitetyt esimerkit lisätään Marc21-formaatin esimerkkeihin
- ❑ uudet termit viety Metatietosanastoon

Ilmoitathan KUMEA:lle mikäli havaitset vanhentuneita ohjeita tämän muutoksen osalta. KUMEA:lle voi myös ilmoittaa kansityypeistä, joita tässä ei ole huomioitu.

Aikataulu

11.10.2021:

Kumean tiedotuskirje muutoksesta kirjastoille

27.-28.10.2021:

Muutoksesta kerrotaan Kirjastoverkkopäivillä

1.11.2021:

Muutos otetaan bibliografisessa kuvailussa käyttöön

Kiitos!

Kumean sidosasutyöryhmä:

Martin Engberg, Kansalliskirjasto

Minttu Hurme, Melinda-palvelut

Sirpa Janhonen, Varastokirjasto

Katri Riiheläinen, Kirjastopalvelu

Heidi Ronkainen, ISBN-keskus, Kansalliskirjasto

kumea-posti@helsinki.fi